

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 1009

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 25 augustus 2023

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

### *Wasberenpopulatie - Evolutie*

Volgens het natuurhulpcentrum in Opglabbeek zijn er steeds meer waarnemingen van wasberen in Vlaanderen. In Wallonië zouden er naar schatting al 60.000 rondlopen. Voor Vlaanderen heeft het natuurhulpcentrum zelf geen cijfers.

Wasberen kunnen heel wat schade toebrengen aan de natuur. Enerzijds roven ze nesten uit de natuur, anderzijds kunnen ze ziektes dragen, die gevaarlijk zijn voor andere dieren en in extreme gevallen zelfs voor mensen. Daarom staan ze op de zogenaamde 'Europese lijst van Invasieve Uitheemse soorten'.

Vaak worden wasberen afgeschoten. Maar nu heeft Vlaanderen een overeenkomst gemaakt met Natuurhulpcentrum vzw om op een meer diervriendelijke manier tewerk te gaan. Momenteel verblijven daar al een 35-tal dieren.

1. Heeft de minister zicht op de evolutie van de wasberenpopulatie in Vlaanderen? Hoe groot wordt de populatie vandaag geschat? Hoe is de populatie de afgelopen 10 jaar geëvolueerd? Is er een prognose omtrent de evolutie in de komende jaren?
2. Hoe ziet de minister de opvang van wasberen de komende jaren als de aangroei blijft duren? Natuurhulpcentrum vzw ziet nu al problemen, omdat de herplaatsing zeer moeilijk is.

Bereidt de minister zich daarop voor?

3. Zijn er plannen om eventueel wijzigingen aan te brengen aan de 'Europese lijst van Invasieve Uitheemse soorten' voor wat de wasberen betreft? Is er een globaal plan binnen de Europese Unie om de problematiek aan te pakken?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 1009 van 25 augustus 2023

van **LUDWIG VANDENHOVE**

---

1. De afgelopen tien jaar is een toenemend aantal waarnemingen van wasbeer in Vlaanderen merkbaar. Voor meer detailinformatie verwijs ik naar bijlage 1. Zowat de helft van de observaties gebeurden in beschermde natuur die deel uitmaakt van het NATURA2000-netwerk. De soort is daarmee beperkt gevestigd in Vlaanderen maar potentieel opkomend. De meeste waarnemingen gebeurden in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Deze dieren zijn Vlaanderen vermoedelijk binnengekomen via autonome dispersie vanuit Wallonië en vanuit Zuid-Limburg (Nederland). Ook ontsnappingen van illegaal gehouden dieren en verstekelingen (vb. in containers) dragen hieraan bij. De populatiedynamiek van wasbeer in Vlaanderen is niet bekend. Er gebeurt een basismonitoring via het Marternetwerk van INBO (met o.m. autopsie op ingezamelde dode exemplaren), en passieve surveillance via burgerwetenschap (waarnemingen.be). Hoewel de absolute cijfers in Vlaanderen laag zijn, zeker in vergelijking met Wallonië, zal er een influx blijven vanuit Wallonië en andere ons omliggende regio's waar de wasbeer reeds gevestigd is en kan deze in de toekomst nog toenemen. Een herschikking van de middelen voor monitoring en bestrijden wordt momenteel bekeken door ANB en INBO zodat we voorbereid zijn op de toekomstige evoluties.
2. De opvang van wasberen is een uitzonderingssituatie. Als voor de Europese Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soort dient deze, in regel, te worden geëuthanaseerd, cf. het soortenbesluit. Echter in de praktijk wordt er opgemerkt dat deze regel het draagvlak voor het beheer van deze en andere invasieve uitheemse soorten negatief beïnvloedt. Dieren worden niet meer gemeld of toegang tot privaat terrein wordt ontzegd eens men wordt ingelicht wat er met het dier dient te gebeuren. Men laat het dier liever zijn gang gaan dan dat men het laat inslapen, met te verwachten negatieve gevolgen voor het milieu en daarbuiten en daarbij horende maatschappelijke kosten. De impact van de wasbeer manifesteert zich op meerdere fronten. Binnen het natuurlijk milieu is het een omnivoor die zich voedt met zowat alles, van insecten, amfibieën, reptielen tot kleine zoogdieren. Ze zijn zeer behendig waardoor ze ook nesten van grond- en in bomen en boomholtes broedende vogels kunnen leegroven. Verder zijn het cultuurvolgers die snel wennen aan menselijke activiteit. Hierdoor kunnen ze overlast veroorzaken door het doorwroeten van vuilnis op zoek naar voedsel en het maken van nesten in woningen of andere infrastructuur. Dit gaat ook vaak gepaard met materiële schade en geurhinder. Ze zijn ook potentiële drager van diverse ziektes die kunnen worden overgedragen op de mens. Om voldoende draagvlak voor de bestrijding te kunnen genereren, wordt er in bepaalde gevallen een uitzondering toegestaan waarbij dieren kunnen worden opgevangen maar waarbij er streng wordt op toegezien dat de dieren zich niet kunnen voortplanten en niet kunnen ontsnappen. In de geest van onderlinge samenwerking tussen de gewesten wordt er ook een kader uitgewerkt door het Nationaal comité invasieve uitheemse soorten waarbij, binnen de regelgeving van de EU-verordening, dieren kunnen worden geplaatst in het kader van beheersmaatregelen. Dit blijven echter uitzonderingssituaties. Het uitvoerend beleid zal steeds uitgaan van de huidige wetgeving die bepaalt dat in het kader van beheer invasieve uitheemse soorten zullen worden geëuthanaseerd.

3. Wijzigingen aan de Europese lijst zijn niet aan de orde. Een toetsing van de nieuwe wetenschappelijke literatuur, verschenen sinds de opname van de soort in deze lijst, aan de criteria van de EU-verordening (Artikel 4) in opdracht van de Europese Commissie, bracht geen nieuwe elementen aan het licht die de status van wasbeer op de Unielijst (Uitvoeringsverordening 2016/1141 van 13 juli 2016) in vraag stelt<sup>1</sup>.

Er is geen formele Europese coördinatie van de wasbeerproblematiek of van het beheer ervan. Gezien dit voor bepaalde soorten, zoals wasbeer, wel een meerwaarde kan bieden heb ik hiertoe reeds een nota opgesteld aan de Europese Commissie om dit aan te kaarten en hiervoor de nodige middelen te voorzien. Op initiatief van de Nederlandse provincie Limburg, waar een beheerprogramma liep (2019-2021) met actieve verwijdering van wasberen uit het milieu, werd in 2021 wel een eerste verkennende internationale webinar georganiseerd om ervaringen met beheer te delen. Dit webinar (20 januari 2021) werd bijgewoond door Vlaanderen (INBO en ANB), Luxemburg, Wallonië en Noordrijn-Westfalen. Het onderzoek naar wasbeer verloopt inmiddels meer gecoördineerd sinds de oprichting van de 'Euroraccoon groep' (16-17 maart 2023). Het INBO is lid en ondersteunt deze groep van een honderdtal Europese onderzoekers. Een belangrijke doelstelling bestaat erin data en fysieke stalen (onder meer in functie van genetisch onderzoek) te delen om op Europese schaal onderzoek te kunnen doen naar de populatieontwikkeling van de wasbeer en het beheer ervan.

## **BIJLAGE**

### [Evolutie van de wasberenpopulatie in Vlaanderen](#)

---

<sup>1</sup> IUCN. 2022. Article 4. Review of the Union list-part 2. Technical note prepared by IUCN for the European Commission. <https://circabc.europa.eu/ui/group/4cd6cb36-b0f1-4db4-915e-65cd29067f49/library/23145cf2-adf6-4d9c-9ef4-fafbe05232c0/details>